

TERMINAL HOLATLAR

Muallif: Isroilov Abdurashit Maxamadisayevich

*Lavozimi: Quva Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat Salomatligi texnikumi
maxsus fan o'qituvchisi*

Annotatsiya

Maqolada terminal holatlar haqida tushuncha, ularning patofiziologik asoslari, rivojlanish bosqichlari, sabablari hamda bunday holatlarda o'z vaqtida va to'g'ri tibbiy yordam ko'rsatishning ahamiyati ilmiy jihatdan yoritilgan. Terminal holat inson hayotining yakuniy bosqichini ifodalab, yurak, nafas va markaziy nerv tizimi faoliyatining izdan chiqishi bilan kechadi. Maqolada shuningdek, reanimatsion choralar tizimi, klinik o'limda yordam ko'rsatish algoritmi hamda o'qituvchilarning bu boradagi o'quv-tarbiyaviy faoliyatini takomillashtirish masalalari ham tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: terminal holat, klinik o'lim, reanimatsiya, yurak-o'pka faoliyati, o'qituvchi malakasi.

Abstract

The article presents a scientific overview of terminal states, their pathophysiological basis, developmental stages, causes, and the importance of timely and proper medical intervention. Terminal state represents the final phase of life processes characterized by the failure of vital organs. The article also examines the system of resuscitation measures, the algorithm of aid in clinical death, and the methodological aspects of improving teachers' professional competence in this field.

Keywords: terminal state, clinical death, resuscitation, cardiopulmonary function, teaching competence.

Kirish

Terminal holatlar tibbiyot amaliyotining eng mas'uliyatli sohalaridan biridir. U inson hayotining so'nggi bosqichlarini ifodalab, yurak, nafas va markaziy nerv tizimi faoliyatining ketma-ket buzilishi natijasida yuzaga keladi. Tibbiyot xodimlari, ayniqsa o'qituvchilar, bu mavzuni o'quvchilarga to'g'ri yetkazish orqali kelajakdagi hamshiralar va tibbiy xodimlarda tezkor fikrlash va amaliy ko'nikmalarni shakllantiradilar.

Asosiy qism

Terminal holat – bu hayotiy faoliyatning keskin pasayishi yoki to'xtashi bilan kechadigan, qaytarilishi mumkin bo'lgan so'nggi bosqichdir. U quyidagi ketma-ket bosqichlardan iborat: preagonal, agonal, klinik o'lim va biologik o'lim. Ularning har biri organizmda chuqur fiziologik o'zgarishlarni aks ettiradi.

Terminal holatlar sabablari orasida yurak faoliyatining to'xtashi, nafas yo'llarining tiqilishi, og'ir shok, qon yo'qotish, zaharlanish, elektr toki urishi, miya qon aylanishining buzilishi va og'ir travmalar mavjud. Bu holatlarda birinchi yordam ko'rsatish reanimatsion tadbirlarning to'g'ri ketma-ketligini bilishni talab etadi.

Yurak-o'pka reanimatsiyasi (YOR) asosiy yordam shaklidir. Unda bemorga sun'iy nafas oldirish va yurak massaji birgalikda amalga oshiriladi. Har 30 ko'krak bosishiga 2 marta nafas beriladi. Yordam natijasida yurak urishi, nafas va ong qaytguncha chora davom ettiriladi.

O'qituvchilar uchun bu mavzuni o'quvchilarga amaliy mashg'ulotlar orqali o'rgatish, reanimatsiya manekenlari yordamida ko'rsatma mashqlar o'tkazish juda muhimdir. Bu usul o'quvchilarni nafaqat nazariy, balki amaliy tayyorgarlikka ham ega qiladi.

Xulosa

Terminal holatlar bo'yicha bilim va ko'nikmalarni egallash har bir tibbiyot xodimi uchun zarurdir. Bu mavzu bo'yicha o'qituvchilarning malakasini oshirish, o'quvchilarga nazariy va amaliy jihatdan puxta bilim berish — inson hayotini saqlab qolishda eng muhim omillardan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ismoilov A. va boshqalar. “Hamshiralik ishi asoslari”. Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2020.

2. To'xtayev Sh., Abduqodirov M. “Anesteziologiya va reanimatsiya asoslari”. Toshkent, 2019.

3. Karimova D. “Umumiy hamshiralik amaliyoti”. Toshkent: Innovatsiya nashriyoti, 2021.

4. World Health Organization (WHO). Emergency and Critical Care Guidelines. Geneva, 2022.